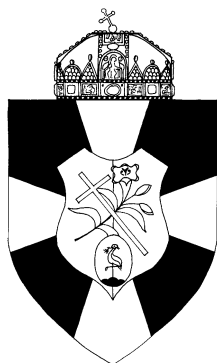

Szent Margit Ciszterci Iskolaközpont

HELYI TANTERV ÉNEK - ZENE

5. – 8. évfolyam

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Heti óraszám	2 óra	1 óra	1 óra	1 óra
Éves óraszám	72 óra	36 óra	36 óra	36 óra

*A helyi tanterv készült az OKTÁTÁSI HIVATAL honlapján
2020. februárjában közzétett kerettanterv alapján,
és 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5., évfolyamokon)
bevezetésre kerül a Nat 2020-ban foglalt szabályozásnak megfelelően.*

Ének - zene

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek *továbbfejlődjenek*. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A kerettantervben két évre vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző órai tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelzik. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.

Az imádság egyik legkifejezőbb módja az éneklés. A katolikus iskolákban kiemelkedően fontos szerepe van az énekes imádságoknak. A gyermekeknek meg kell ismerniük, meg kell tanulniuk az iskolai liturgiák és a misék énekes anyagát ahhoz, hogy a liturgikus cselekményeknek ne szemlélői, hanem szereplői, átélői legyenek.

Az ének-zene tanításának célja, hogy a tanuló:

1. megszerezze az éneklést, a zenét az e tárgyban megismert művészeti alkotások befogadásán keresztül;
2. keresse, ismerje fel és becsülje meg a művészi értékeket;
3. zenei képességei fejlődjenek az éneklésen, a ritmikai- és hallásfejlesztésen keresztül, valamint sajátítsa el az ezeket támogató zeneelméleti alapismereteket;
4. érzelmi intelligenciája, képzelete és kreativitása fejlődjön, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességeire is;
5. komplex látásmódja kifejlődjön a zene társadalmi, történelmi és kulturális kontextusában történő megértésével;
6. erősítse nemzeti öntudatát a magyar népzene, a néphagyományok, a hazai tájegységek életének, szokásainak megismerésén keresztül;
7. elősegítse önállóságát és önkifejezését a társas és egyéni alkotóművészeti tevékenységek művelésén és a véleményformálás fejlesztésén keresztül;
8. megerősítse empátiáját a zenei tevékenységekben való közös együttműködéssel, egymás zenei produkciójának, véleményének, ízlésének tisztelettel való befogadásával.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek / Népdalok, műdalok
2. Zeneművek / Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek / Zenei írás-olvasás.

A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatóak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében

és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.

Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozáskor, de legmagasabb fokát a iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.

Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulóknak kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljük meg. A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

5–6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készletének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A katolikus iskolákban az énekes anyag havi egy egyházi énekkel, népénekekkel, könnyen énekelhető gregorián dallammal kell, hogy bővüljön. Ezek elosztása követi az egyházi év ünnepeit. Mivel a liturgikus alkalmakkor (iskolamiséken, osztálymiséken, paraliturgikus cselekményeken) állandóan használatban is vannak, így a magasabb osztályokba lépve ez a repertoár egyre bővül, miközben ismétlődik is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	5. évf.	6. évf.
Zeneművek/ Énekes anyag	34	17
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	18	9
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	8	4
Ismeretek - Hallásfejlesztés	6	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	6	3
Összes óraszám:	72	36

5. évfolyam

TÉMAKÖR: **Zeneművek / Énekes anyag (34 óra)**

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az 5. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangj sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra, kifejező, a zene stílusának megfelelő előadásra;
- A zenei karaktereket differenciáltan tudja megszólaltatni a népi vagy klasszikus stílusjegyeknek megfelelően egyszerű többszólamúságban is;
- 50 dalt ismer;
- emlékezetből éneklő a Himnusz és a Szózatot;
- változatosan tudja alkalmazni a tempó és dinamikai, előadási utasításokat (tempo giusto, parlando, rubato, piano, mezzoforte, forte);
- hangszerkíséretes dalokat énekel, tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- 50 dal megismerése.
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése.
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.
- A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése.
- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel.
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével.
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is.
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel.
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből.
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel.
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel.
- Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani.
- Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni.
- Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül.

- Az új dalok egyre értőbb meghallgatása.
- A képzelet használatára törekvés a zeneművek befogadása közben.
- Aktív részvétel az alkotói folyamatokban.

Fogalmak

Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato.

Népdalok, műdalok

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből

A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvéken ; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvéken, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magos a teteje; Egy kis kertet keríték ; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; R égi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt

Műzenei szemelvények, más népek dalai

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Báránkámon csengő szól; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek; Haj, ki, kisse, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc aktuális egyházi népénekek, Taizé-i énekek.

TÉMAKÖR: Zeneművek / Zenehallgatási anyag (18 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az 5. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenét, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;
- azonosítani tudja a zenei történeti stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi hátterüket, mely segíti zeneértésüket;
- megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
- azonosítja a tanult zenét, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből adódó karakterét;
- ismer néhány magyar és más kultúrára jellemző hangszert;
- hangzás és látvány alapján felismeri a legelterjedtebb népi hangszereket és hangszer együtteseket;
- megkülönbözteti a giusto, parlando és rubato előadásmódú népdalokat;
- megkülönbözteti a műzenét, népzenei és a népdalfeldolgozásokat;
- a tanult népdalokat tájegységekhez, azok ma is élő hagyományaihoz, jellegzetes népművészeti motívumaihoz, ételeihez köti;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein és tematikus projektjeiben.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a legelterjedtebb magyar népi hangszereket (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismeri.
- A klasszikus zenekar hangszercsaládjait felsorolja, és alapvető hangszereit megnevezi (fafúvók, rézfúvók, vonós, ütős)
- A karmester és a karvezető különböző szerepét megérti.
- A madrigalizmust (szövegfestést) értelmezi a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében.
- A zene keltette érzések, gondolatok, véleményeket megfogalmazza tanári kérdések segítségével.
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolni tudja a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz.
- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket.
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében.

Fogalmak

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus).

Zenehallgatási anyag

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Dunántúli ugrós táncok
- Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagybonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar
- Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel
- Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar
- Zene Mátyás király udvarából
- J. S. Bach: Parasztkantáta
- W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló
- Liszt Ferenc: Manók tánca
- Johannes Brahms: V. magyar tánc
- Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje
- Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós
- Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire
- John Williams: Csillagok háborúja – induló

TÉMAKÖR: Ismeretek / Ritmikai fejlesztés (8 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az 5. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- ismeri és alkalmazza az alaprítmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedcsünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, tizenhatodos ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
- hallás útján megfigyeli a tanult zeneművekben a dúr és moll hangzását, melyeket zenei karakterekhez, hangulatokhoz kapcsol;
- ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
- ismeri az előjegyzésekhez kapcsolódó abszolút hangneveket;
- érti a hangköz és hármashangzat fogalmát és fogalmi szinten a hangközök harmóniaalkotó szerepét;
- fogalmi szinten ismeri a tiszta hangközöket, és a fél és egész hangos építkezés logikáját;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés; ütemmutató, violin - és basszuskulcsok;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;
- felismeri a homofon és polifon szerkesztést.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket.
- Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet.
- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján.
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója.
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban.
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal. Hiányos ritmussorok kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

Fogalmak

Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem.

TÉMAKÖR: Ismeretek / Hallásfejlesztés (6 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az 5. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
- hallás útján megfigyeli a tanult zeneművekben a dúr és moll hangzását, melyeket zenei karakterekhez, hangulatokhoz kapcsol;
- ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;
- felismeri a homofon és polifon szerkesztést;
- életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenét, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;
- azonosítani tudja a zenetörténeti stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi hátterüket, mely segíti zeneértésüket;
- megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
- azonosítja a tanult zenét, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből;
- adódó karakterét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv
- Dúr és moll hangzás
- szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése
- A tiszta hangközök felismerése és megnevezése
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével

- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése
- az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

Fogalmak

Hangköz; dúr - moll jelleg.

TÉMAKÖR: Ismeretek / Zenei írás, olvasás (6 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az 5. évfolyam végére képes legyen

a következőkre:

- ismeri és alkalmazza az alapritmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, triola, tizenhatodos ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
- felismerő kottaolvasással követi és értelmezi a módosított hangok szerepét a dalokban;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés; ütemmutató, violin- és basszuskulcsok;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- a tanult ritmikai és dallami elemeket alkalmazva egyszerű ritmussorokat, dallamokat kiegészít és improvizál;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása;
- a tiszta hangközök grafikai képe és írása;
- az abszolút hangnevek;
- C-dúr, a-moll;
- ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival;
- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben;
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban;
- a tiszta hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan;
- a tanult hangközök éneklése és egyidejű megszólaltatása tanári segítséggel;
- rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban.

Fogalmak

Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

Követelmény az 5. évfolyam végén:

Értékelés

Az ének-zene órákon az értékelés célja a tanulók erőfeszítéseinek jutalmazása,- a bátorítás és motiválás. Az értékelés akkor látja el hatékonyan motiváló, fejlesztő funkcióját, ha személyre szabott. Ezt folyamatos megfigyelés alapján, a jó teljesítmény megerősítésével érhetjük el. A tanulókat mindig egyéni előrehaladásukhoz viszonyítva értékeljük, ezzel mintát adunk az önértékeléshez és mások értékeléséhez. Az intonációs problémákkal küzdő gyerekek segítő, formáló értékelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

A pedagógiai programban foglaltak mellett az értékelés lehetőségei az ének-zene órákon:

- Részvétel a közös éneklésben és játékban, órai aktivitás.
- A tanult dalok ismerete, szövegtudás, a dallam és a ritmus egységes megszólaltatása.
- A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadás-mód.
- A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása.
- Az írásbeli munkák önálló megoldása.
- A megtapasztalt hangszínek felismerése. (tárgyi, környezeti, emberi hangszínek, hang-szerek)
- A zenehallgatások során megfogalmazott észrevételek, egyéni vélemények.

6. évfolyam

TÉMAKÖR: **Zeneművek / Énekes anyag (17 óra)**

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 6 évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangji sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra, kifejező, a zene stílusának megfelelő előadásra;
- a zenei karaktereket differenciáltan tudja megszólaltatni a népi vagy klasszikus stílusjegyeknek megfelelően egyszerű többszólamúságban is;
- 26 új dalt ismer;
- változatosan tudja alkalmazni a dinamikai, előadási utasításokat (piano, mezzoforte, forte);
- hangszerkíséretes dalokat énekel, tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- 26 dal megismerése
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése
- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani
 - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni
 - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül
- Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása
 - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben
- Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban
 - A megélt élmények feldolgozásának segítése

Fogalmak

Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; mezzoforte.

Népdalok és műdalok

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből

A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni , Duna parton ; Elment a két lány ; Este van már ; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának

Műzenei szemelvények, más népek dalai

John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok ; A kis Jézus megszületett ; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; Örvedetes napunk támadt; aktuális egyházi népénekek, Taizé-i énekek.

TÉMAKÖR: Zeneművek / Zenehallgatási anyag (9 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 6. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenét, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;
- azonosítani tudja a zenei történelmi stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi hátterüket, mely segíti zeneértésüket;
- megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
- azonosítja a tanult zenét, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből adódó karakterét;
- kérdéseket vet fel a zenemű üzenetére és kifejezőeszközeire vonatkozóan, többféle szempontot érvényesítve alkot véleményt;
- néhány mondattal összefoglalja a zenemű mondanivalóját (például miért íródott, kinek szól, milyen gondolatokat, érzelmeket fejez ki);
- megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített élethelyzetek és a saját élethelyzete között.
- a zeneművektől inspirálódva produktívan használja képzeletét, megfogalmazza a zene keltette érzéseit, gondolatait, véleményét;
- a zeneművek befogadásának előkészítése során részt vesz olyan közös kreatív zenélési formákban, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni, felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.
- a zeneműveket műfajok és zenei korszakok szerint értelmezi, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi hátterüket;
- ismer néhány magyar és más kultúrákra jellemző hangszert;
- hangzás és látvány alapján felismeri a legelterjedtebb népi hangszereket és hangszer-egütteseket;
- megkülönbözteti a giusto, parlando és rubato előadásmódú népdalokat;
- megkülönbözteti a műzenét, népzenei és a népdalfeldolgozásokat;
- a tanult népdalokat tájegységekhez, azok ma is élő hagyományaihoz, jellegzetes népművészeti motívumaihoz, ételeihez köti;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein és tematikus projektjeiben.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete
- A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)
- A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével
- Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz
- Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.
- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében.
- képessé válik a zeneművek érzelmi és intellektuális befogadására;
- megfigyeli és felismeri az összefüggéseket zene és szövege, zenei eszközök és zenei mondanivaló között.

Fogalmak

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene.

Zenehallgatási anyag

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)
- Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar
- Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt
- Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven
- Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel
- Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel
- W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek
- Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő
- Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet
- Bedrich Smetana: Moldva – részlet
- Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

TÉMAKÖR: Ismeretek / Ritmikai fejlesztés (4 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 6. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- ismeri és alkalmazza az alapritmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, triola, tizenhatodos ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
- fogalmi szinten ismeri a fél és egész hangos építkezés logikáját;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés;
- ütemmutató;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai folyamatokat;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanult ritmusértékek bővítése a tizenhatod, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket
 - Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet
- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

Fogalmak

Kis éles- és kis nyújtott ritmus, triola.

TÉMAKÖR: Ismeretek / Hallásfejlesztés (3 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 6. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- hallás útján megfigyeli a tanult zeneművekben a dúr és moll hangzását, melyeket zenei karakterekhez, hangulatokhoz kapcsol;
- ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
- ismeri az előjegyzésekhez kapcsolódó abszolút hangneveket;
- felismerő kottaolvasással követi és értelmezi a módosított hangok szerepét a dalokban;
- érti a hangköz és hármashangzat fogalmát és fogalmi szinten a hangközök harmóniaalkotó szerepét;
- fogalmi szinten ismeri a tiszta, kis- és nagy hangközöket (T1–T8), és a fél és egész hangos építkezés logikáját;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés; ütemmutató, violin- és basszuskulcsok;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;
- felismeri a homofon és polifon szerkesztést.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund
- Dúr és moll hangzás
- Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése
- A kis és nagy terc és szekund hangzatalkotó szerepének érzékelése és megértése
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése
- Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése
- Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

Fogalmak

Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek

TÉMAKÖR: Ismeretek / Zenei írás, olvasás (3 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 6. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- ismeri és alkalmazza az alapritmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, triola, tizenhatodos ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
- ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
- ismeri az előjegyzésekhez kapcsolódó abszolút hangneveket;
- felismerő kottaolvasással követi és értelmezi a módosított hangok szerepét a dalokban;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés; ütemmutató, violin- és basszuskulcsok;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása
- a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása
- a tiszta hangközök grafikai képe és írása
- a módosított hangok grafikai képe és írása
- az abszolút hangnevek
- C-dúr, a-moll
- ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival
- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban
- a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel
- a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva
- rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban

Fogalmak

Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

Követelmény a 6. évfolyam végén:

Értékelés

Az ének-zene órákon az értékelés célja a tanulók erőfeszítéseinek jutalmazása,- a bátorítás és motiválás. Az értékelés akkor látja el hatékonyan motiváló, fejlesztő funkcióját, ha személyre szabott. Ezt folyamatos megfigyelés alapján, a jó teljesítmény megerősítésével érhetjük el. A tanulókat mindig egyéni előrehaladásukhoz viszonyítva értékeljük, ezzel mintát adunk az önértékeléshez és mások értékeléséhez. Az intonációs problémákkal küzdő gyerekek segítő, formáló értékelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

A pedagógiai programban foglaltak mellett az értékelés lehetőségei az ének-zene órákon:

- Részvétel a közös éneklésben és játékban, órai aktivitás.
- A tanult dalok ismerete, szövegtudás, a dallam és a ritmus egységes megszólaltatása.
- A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadás-mód.
- A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása.
- Az írásbeli munkák önálló megoldása.
- A megtapasztalt hangszínek felismerése. (tárgyi, környezeti, emberi hangszínek, hang-szerek)
- A zenehallgatások során megfogalmazott észrevételek, egyéni vélemények.

7–8. évfolyam

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.

Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenetörténeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenetörténeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között!

A szabad órakeret lehetőséget ad az értékválasztásra kedvelt dalokból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

A katolikus iskolákban az énekes anyag havi egy egyházi énekkel, népénekkel, könnyen énekelhető gregorián dallammal kell, hogy bővüljön. Ezek elosztása követi az egyházi év ünnepeit. Mivel a liturgikus alkalmakkor (iskolamiséken, osztálymiséken, paraliturgikus cselekményeken) állandóan használatban is vannak, így a magasabb osztályokba lépve ez a repertoár egyre bővül, miközben ismétlődik is.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	7. évf.	8. évf.
Zeneművek/ Énekes anyag	17	17
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	9	9
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	4	4
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3	3
Összes óraszám:	36	36

7. évfolyam

TÉMAKÖR: Zeneművek / Énekes anyag (17 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 7. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangji sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra, kifejező, a zene stílusának megfelelő előadásra;
- A zenei karaktereket differenciáltan tudja megszólaltatni a népi vagy klasszikus stílusjegyeknek megfelelően egyszerű többszólamúságban is;
- 26 dalt ismer;
- emlékezetből éneklí a Himnusz és a Szózatot;
- változtatatosan tudja alkalmazni a tempó és dinamikai, előadási utasításokat (tempo giusto, parlando, rubato, piano, mezzoforte, forte);
- hangszerkíséretes dalokat énekel, tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Népdalok és műdalok megismerése
- a magyar népzene régi és új rétegeinek megkülönböztetése jellemzőik alapján
- Műzene és népzenei feldolgozások megismerése
- Homofon és polifon (kánon) szerkesztés megkülönböztetése
- A tanult zenetörténeti stílusok vokális jellemzőinek ismerete
- A dúr és moll szerepének ismerete a zenei kifejezésben
- Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok éneklése kottaképről és emlékezetből
- Előadási készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus)
- A parlando, rubato, giusto természetes módú használata
- Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból
- Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- A helyes éneklési szokásokra és a tiszta intonációra való törekvés
- A népdalok és a mai világ párhuzamainak felismerése

Fogalmak

A korábban tanultak elmélyítése

Magyar népdalok

A szennai lipisen-laposon; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magos a teteje; Fecském, fecském; Hopp ide tisztán; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény

Műzenei szemelvények

Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D'Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földkörüli utazása, Örömóda; Franz Schubert: A pisztráng

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651); Lilypond Soli Deo Gloria: Legyen áldás az úton; aktuális egyházi népénekek, Taizé-i énekek.

TÉMAKÖR: Zeneművek / Zenehallgatási anyag (9 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 7. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenét, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;
- azonosítani tudja a zenetörténeti stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi hátterüket, mely segíti zeneértésüket;
- megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
- azonosítja a tanult zenét, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből adódó karakterét;
- ismer néhány magyar és más kultúrákra jellemző hangszert;
- hangzás és látvány alapján felismeri a legelterjedtebb népi hangszereket és hangszer együtteseket;
- megkülönbözteti a giusto, parlando és rubato előadásmódú népdalokat;
- megkülönbözteti a műzenét, népzene és a népdalfeldolgozásokat;
- a tanult népdalokat tájegységekhez, azok ma is élő hagyományaihoz, jellegzetes népművészeti motívumaihoz, ételeihez köti;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein és tematikus projektjeiben.
- Kérdéseket vet fel a zenemű üzenetére és kifejezőeszközeire vonatkozóan, többféle szempontot érvényesítve alkot véleményt;
- Néhány mondattal összefoglalja a zenemű mondanivalóját (például miért íródott, kinek szól, milyen gondolatokat, érzelmeket fejez ki);
- Megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített élethelyzetek és a saját élethelyzete között.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Ismeri a tanult zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket
- Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait
- A zenei befogadási készsége fejlődik, figyelmének intenzitása nő
- Kialakul az élményszerűséget biztosító zenekövetés képessége
- Zenei ízlése és a zenei emlékezete fejlődik a zenetörténet remekműveivel való találkozás során

- Kultúrabefogadási szándéka erősödik a remekművek elemzésén keresztül
- A zene keltette érzéseket megfogalmazza tanári kérdések segítségével.

Fogalmak

Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika

Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene

Homofónia, polifónia, hangszerelés

Zenehallgatási anyag

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Magyar Gregoriánium (Schola Hungarica) - részletek
- Orlando di Lasso: Visszhang
- Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet
- J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fuga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária; János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15.sz.
- G. F. Händel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel
- H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor
- Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel
- W. A. Mozart: Falusi muzsikusok; Figaro házassága – nyitány részlet
- L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia –Örömóda
- Franz Schubert: A pisztráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel
- Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus
- Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)
- A népzenei revival legjobb felvételei.

TÉMAKÖR: Ismeretek / Ritmikai fejlesztés (4 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 7. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- ismeri és alkalmazza az alaprítmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, tizenhatod ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés; ütemmutató, violín - és basszuskulcsok;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató
- Felütés- súlytalan indítás
- Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval
- Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban
- Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során
- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez
Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

Fogalmak

3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés

TÉMAKÖR: Ismeretek / Hallásfejlesztés (3 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 7. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
- hallás útján megfigyeli a tanult zeneművekben a dúr és moll hangzását, melyeket zenei karakterekhez, hangulatokhoz kapcsol;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;
- felismeri a homofon és polifon szerkesztést;
- életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenét, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;
- azonosítani tudja a zenetörténeti stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi hátterüket, mely segíti zeneértésüket;
- megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
- azonosítja a tanult zenét, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből adódó karakterét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése
- Kis és nagy szext, szeptim
- A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban
- Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
- Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta intonációval

Fogalmak

A korábban tanultak elmélyítése

TÉMAKÖR: Ismeretek / Zenei írás, olvasás (3 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 7. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- ismeri és alkalmazza az alaprítmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, triola, tizenhatod ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
- felismerő kottaolvasással követi és értelmezi a módosított hangok szerepét a dalokban;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés; ütemmutató, violin- és basszuskulcsok;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- a tanult ritmikai és dallami elemeket alkalmazva egyszerű ritmussorokat, dallamokat kiegészít és improvizál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Új ismeret: 1# 1 b előjegyzés
- A korábbi ismeretek mobilizálása:
- Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete
- A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon
- Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete
- Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában
- Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan

Fogalmak

Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll

Követelmény a 7. évfolyam végén:

Értékelés

Az ének-zene órákon az értékelés célja a tanulók erőfeszítéseinek jutalmazása- a bátorítás és motiválás. Az értékelés akkor látja el hatékonyan motiváló, fejlesztő funkcióját, ha személyre szabott. Ezt folyamatos megfigyelés alapján, a jó teljesítmény megerősítésével érhetjük el. A tanulókat mindig egyéni előrehaladásukhoz viszonyítva értékeljük, ezzel mintát adunk az önértékeléshez és mások értékeléséhez. Az intonációs problémákkal küzdő gyerekek segítő, formáló értékelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

A pedagógiai programban foglaltak mellett az értékelés lehetőségei az ének-zene órákon:

- Részvétel a közös éneklésben és játékban, órai aktivitás.
- A tanult dalok ismerete, szövegtudás, a dallam és a ritmus egységes megszólaltatása.
- A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadásmód.
- A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása.
- Az írásbeli munkák önálló megoldása.
- A megtapasztalt hangszínek felismerése. (tárgyi, környezeti, emberi hangszínek, hangszerek)
- A zenehallgatások során megfogalmazott észrevételek, egyéni vélemények.

8. évfolyam

TÉMAKÖR: Zeneművek / Énekes anyag (17 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra, kifejező, a zene stílusának megfelelő előadásra;
- A zenei karaktereket differenciáltan tudja megszólaltatni a népi vagy klasszikus stílusjegyeknek megfelelően egyszerű többszólamúságban is;
- 26 dalt ismer;
- emlékezetből éneklő a Himnusz és a Szózatot;
- változatosan tudja alkalmazni a tempó és dinamikai, előadási utasításokat (tempo giusto, parlando, rubato, piano, mezzoforte, forte);
- hangszerkíséretes dalokat énekel, tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Népdalok és műdalok megismerése
- a magyar népzene régi és új rétegeinek megkülönböztetése jellemzőik alapján
- Műzene és népzenei feldolgozások megismerése
- Homofon és polifon (kánon) szerkesztés megkülönböztetése
- A zenetörténeti stílusok vokális jellemzőinek ismerete
- A dúr és moll szerepének ismerete a zenei kifejezésben
- Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok éneklése kottaképről és emlékezetből
- Előadási készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus)
- A parlando, rubato, giusto természetes módú használata
- Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból
- Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- A helyes éneklési szokásokra és a tiszta intonációra való törekvés
- A népdalok és a mai világ párhuzamainak felismerése

Fogalmak

A korábban tanultak elmélyítése

Magyar népdalok

A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújdosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Gerencséri utca; Hej, haj Boldizsár – cigány népdal; Kőműves Kelemen balladája; Röpülj, páva

Műzenei szemelvények, más népek dalai

Aranyosom – lengyel népdal; Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdőn már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István); Gaudeamus igitur; W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon; Nobody knows – spirituálé (két szólam)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzente; Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetiszín rózsá; Ma van húsvét napja; aktuális egyházi népénekek, Taizé-i énekek, ballagási énekek.

TÉMAKÖR: Zeneművek / Zenehallgatási anyag (9 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenéket, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;
- azonosítani tudja a zenetörténeti stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi hátterüket, mely segíti zeneértésüket;
- megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
- azonosítja a tanult zenéket, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből adódó karakterét;
- ismer néhány magyar és más kultúrára jellemző hangszert;
- hangzás és látvány alapján felismeri a legelterjedtebb népi hangszereket és hangszer együtteseket;
- megkülönbözteti a giusto, parlando és rubato előadásmódú népdalokat;
- megkülönbözteti a műzenét, népzene és a népdalfeldolgozásokat;
- a tanult népdalokat tájegységekhez, azok ma is élő hagyományaihoz, jellegzetes népművészeti motívumaihoz, ételeihez köti;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein és tematikus projektjeiben.
- Kérdéseket vet fel a zenemű üzenetére és kifejezőeszközeire vonatkozóan, többféle szempontot érvényesítve alkot véleményt;
- Néhány mondattal összefoglalja a zenemű mondanivalóját (például miért íródott, kinek szól, milyen gondolatokat, érzelmeket fejez ki);
- Megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített élethelyzetek és a saját élethelyzete között.
- Képesse válik a zeneművek érzelmi és intellektuális befogadására;
- Megfigyeli és felismeri az összefüggéseket zene és szövege, zenei eszközök és zenei mondanivaló között;
- A tanári instrukciók alapján alakít, finomít zenei előadásmódját;
- Ismer és használ internetes zenei adatbázisokat, gyűjteményeket;
- Önálló beszámolókat készít internetes és egyéb zenei adatbázisok, gyűjtemények felhasználásával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket
- Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait
- A zenei befogadási készsége fejlődik, figyelmének intenzitása nő
- Kialakul az élményszerűséget biztosító zenekövetés képessége
- Zenei ízlése és a zenei emlékezete fejlődik a zenetörténet remekműveivel való találkozás során
- Kultúrabefogadási szándéka erősödik a remekművek elemzésén keresztül
- A zene keltette érzéseket megfogalmazza tanári kérdések segítségével.

Fogalmak

Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene

Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.

Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés

Zenehallgatási anyag

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele
- Frédéric Chopin: g-moll mazurka
- Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia
- Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet
- Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)
- Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus
- Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal
- Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám
- Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet
- Robert Schumann: Gyermekjelenetek – Álmodozás
- Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló
- Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel
- Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca
- Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc
- Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto

- Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni, Fölszállott a páva – részletek a variációkból
- Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal
- Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna
- Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete
- George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon...)
- Jazz standard-ek
- Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek).
- Népzenei revival legjobb felvételei

TÉMAKÖR: Ismeretek / Ritmikai fejlesztés (4 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- ismeri és alkalmazza az alapritmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, tizenhatod ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés; ütemmutató, violin - és basszuskulcsok;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét.
- a tanult ritmikai és dallami elemeket alkalmazva egyszerű ritmussorokat, dallamokat kiegészít és improvizál;
- a zeneművektől inspirálódva produktívan használja képzeletét, megfogalmazza a zene keltette érzéseit, gondolatait, véleményét;
- a zeneművek befogadásának előkészítése során részt vesz olyan közös kreatív zenélési formákban, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni, felhasználja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Ritmusgyakorlatok hangoztatása a tanult ütemmutatókkal
- Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban
- Alkotó készség: a tanult elemek alkalmazása improvizáció során
- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

Fogalmak

A korábban tanultak elmélyítése

TÉMAKÖR: Ismeretek / Hallásfejlesztés (3 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
- hallás útján megfigyeli a tanult zeneművekben a dúr és moll hangzását, melyeket zenei karakterekhez, hangulatokhoz kapcsol;
- érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;
- felismeri a homofon és polifon szerkesztést;
- életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenéket, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;
- azonosítani tudja a zenetörténeti stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi hátterüket, mely segíti zeneértésüket;
- megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
- azonosítja a tanult zenéket, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből adódó karakterét,
- a tanult ritmikai és dallami elemeket alkalmazva egyszerű dallamokat kiegészít és improvizál;
- a zeneművektől inspirálódva produktívan használja képzeletét, megfogalmazza a zene keltette érzéseit, gondolatait, véleményét;
- a zeneművek befogadásának előkészítése során részt vesz olyan közös kreatív zenélési formákban, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni, felhasználni.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése
- A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban
- Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése

- Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta intonációval

Fogalmak

A korábban tanultak elmélyítése.

TÉMAKÖR: Ismeretek / Zenei írás, olvasás (3 óra)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére képes legyen a következőkre:

- ismeri és alkalmazza az alapritmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, triola, tizenhatod ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
- különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
- ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
- felismerő kottaolvasással követi és értelmezi a módosított hangok szerepét a dalokban;
- ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
- megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés; ütemmutató, violin- és basszuskulcsok;
- felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
- követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
- a tanult ritmikai és dallami elemeket alkalmazva egyszerű ritmussorokat, dallamokat kiegészít és improvizál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A korábbi ismeretek mobilizálása:
- Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete
- A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon
- Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete
- Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában
- Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A kottakép tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan

Fogalmak

Minden korábban szereplő fogalom.

Követelmény a 8. évfolyam végén:

Értékelés

Az ének-zene órákon az értékelés célja a tanulók erőfeszítéseinek jutalmazása- a bátorítás és motiválás. Az értékelés akkor látja el hatékonyan motiváló, fejlesztő funkcióját, ha személyre szabott. Ezt folyamatos megfigyelés alapján, a jó teljesítmény megerősítésével érhetjük el. A tanulókat mindig egyéni előrehaladásukhoz viszonyítva értékeljük, ezzel mintát adunk az önértékeléshez és mások értékeléséhez. Az intonációs problémákkal küzdő gyerekek segítő, formáló értékelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

A pedagógiai programban foglaltak mellett az értékelés lehetőségei az ének-zene órákon:

- Részvétel a közös éneklésben és játékban, órai aktivitás.
- A tanult dalok ismerete, szövegtudás, a dallam és a ritmus egységes megszólaltatása.
- A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadásmód.
- A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása.
- Az írásbeli munkák önálló megoldása.
- A megtapasztalt hangszínek felismerése. (tárgyi, környezeti, emberi hangszínek, hangszerek)
- A zenehallgatások során megfogalmazott észrevételek, egyéni vélemények.